

Комисията приема нова Стратегия за химикалите, насочена към нетоксична околна среда

Брюксел, 14 октомври 2020 г.

Днес Европейската комисия прие Стратегията на ЕС за устойчивост в областта на химикалите. Стратегията е първата стъпка към постигането на амбицията за нулево замърсяване с цел осигуряване на нетоксична околна среда, обявена в Европейския зелен пакт. Стратегията ще стимулира иновациите за безопасни и устойчиви химикали и ще повиши защитата на човешкото здраве и околната среда от опасни химикали. Това включва забрана за употребата на най-вредните химикали в потребителски продукти като играчки, артикули за деца, козметични продукти, детергенти, материали, предназначени за контакт с храни, и текстил, освен ако не се докаже, че тя е от съществено значение за обществото, и гарантиране на по-безопасна и устойчива употреба на всички химикали.

Стратегията за химикалите отчита изцяло основната роля на химикалите за благосъстоянието на хората и за екологичния и цифровия преход на европейската икономика и общество. В същото време тя признава и спешната необходимост от справяне с предизвикателствата, свързани със здравето и околната среда, произтичащи от най-вредните химикали. В този дух стратегията определя конкретни действия, за да бъдат химикалите безопасни и устойчиви още при проектирането и всички техни ползи да бъдат оползотворени без вредни последици за планетата и за настоящите и бъдещите поколения. Това означава, например, да се избягва употребата на най-вредните химикали за човешкото здраве и околната среда в несъществени приложения в обществото, по-специално в потребителските продукти и от най-уязвимите групи от населението, но и да се гарантира, че всички химикали се използват по по-безопасен и устойчив начин. Предвидени са редица действия за иновации и инвестиции, които да съпътстват химическата промишленост по време на прехода. Стратегията също така насочва вниманието на държавите членки към възможностите, които предлага Механизмът за възстановяване и устойчивост, за инвестиции в екологичния и цифровия преход на промишлените сектори на ЕС, в това число и на химическия сектор.

Повишаване на защитата на здравето и околната среда

Стратегията има за цел значително да повиши защитата на човешкото здраве и околната среда от вредни химикали, като обръща специално внимание на уязвимите групи от населението.

Водещите инициативи включват по-специално:

- постепенно преустановяване на употребата на най-вредните вещества в потребителски продукти, като играчки, артикули за деца, козметични продукти, детергенти, материали, предназначени за контакт с храни, и текстил, като например нарушители на функциите на ендокринната система, химикали, които засягат имунната и дихателната система, и устойчиви вещества като пер- и полифлуороалкилираните вещества (PFAS), освен ако не се докаже, че тази употреба е от съществено значение за обществото;
- свеждане до минимум на наличието на вещества, пораждащи безпокойство, във всички продукти и тяхната замяна, доколкото това е възможно. Ще бъде даден приоритет на категориите продукти, които засягат уязвимите групи от населението, и тези с най-голям потенциал за кръгова икономика;

ното въздействие на химикалите („ефект на коктейла“), рискът, който ежедневната експозиция на широк набор от вещества носи за човешкото здраве и околната среда;

- гарантиране, че производителите и потребителите имат достъп до информацията относно химическото съдържание и безопасната употреба чрез въвеждане на изисквания за информация в контекста на Инициативата за политика за устойчиви продукти.

Насърчаване на иновациите и стимулиране на конкурентоспособността на ЕС

Повишаването на безопасността и устойчивостта на химикалите е постоянна необходимост, както и голяма икономическа възможност. Стратегията има за цел да се възползва от тази възможност и да осигури осъществяването на екологичния преход на сектора на химикалите и неговите вериги за създаване на стойност. Доколкото това е възможно, новите химикали и материали трябва да бъдат безопасни и устойчиви още при проектирането, т.е. от производството до края на жизнения цикъл. Това ще помогне да се избегнат най-вредните въздействия на химикалите и да се гарантира възможно най-слабо отражение върху климата, използването на ресурсите, екосистемите и биологичното разнообразие. Стратегията предвижда промишлеността на ЕС да се превърне в конкурентоспособен в световен мащаб участник в производството и употребата на безопасни и устойчиви химикали. Обявените в стратегията действия ще подкрепят промишлените иновации, така че тези химикали да се превърнат в норма на пазара на ЕС и в база за сравнение в световен мащаб.

Това ще стане главно чрез:

- разработване на критерии за безопасност и устойчивост още при проектирането и осигуряване на финансова подкрепа за пускането на пазара и внедряването на безопасни и устойчиви химикали;
- гарантиране на разработването и внедряването на безопасни и устойчиви вещества, материали и продукти още при проектирането чрез инструменти за финансиране и инвестиции на ЕС и публично-частни партньорства;
- значително укрепване на прилагането на правилата на ЕС както на границите, така и в рамките на единния пазар;
- въвеждане на програма на ЕС за научни изследвания и иновации в областта на химикалите с цел запълване на празнотите в знанията относно въздействието на химикалите, насърчаване на иновациите и премахване на изпитванията върху животни;
- опростяване и консолидиране на правната рамка на ЕС, например чрез въвеждане на процедурата „Едно вещество — една оценка“, укрепване на принципа „няма данни, няма пазар“ и въвеждане на целенасочени изменения в Регламента REACH, в секторното законодателство и др.

Комисията също така ще популяризира стандартите за безопасност и устойчивост в световен мащаб, по-специално като дава пример и насърчава последователен подход, съгласно който опасните вещества, които са забранени в ЕС, не бива да се произвеждат за износ.

Изпълнителният заместник-председател за Европейския зелен пакт Франс Тимерманс заяви: „Стратегията за химикалите е първата стъпка към амбицията на Европа за нулево замърсяване. Химикалите са неразделна част от нашето ежедневие и ни позволяват да разработваме новаторски решения за екологизиране на нашата икономика. Трябва да направим обаче така, че химикалите да се произвеждат и употребяват по начин, който не вреди на човешкото здраве и околната среда. Особено важно е да се спре употребата на най-вредните химикали в потребителските продукти — от играчки и артикули за деца до текстилни материали, и такива, които влизат в контакт с храни“.

Комисарят по въпросите на околната среда, океаните и атмосферата, каза: „Ние трябва да поддържаме нашето благосъстояние и висок стандарт на живот на множеството полезни химикали, които хората са изобретили през последните 100 години. Въпреки това не можем да си затворим очите пред вредите, които опасните химикали, нанасят на нашата околна среда и на нашето здраве. Досега сме постигнали голям напредък в регулирането на химикалите в ЕС и с тази стратегия искаме да направим още една стъпка напред, за да предотвратим навлизането на най-опасните химикали в околната среда и в човешкия организъм и да защитим най-беззащитните и уязвимите от нас.“

Комисарят по въпросите на здравеопазването и безопасността на храните Стела Кириакиду заяви: „Нашето здраве трябва винаги да бъде на първо място. Точно това гарантирахме във водеща инициатива на Комисията, каквато е Стратегията за химикалите. Химикалите са от съществено значение за нашето общество и те трябва да бъдат безопасни и произведени по устойчив начин. Трябва обаче да бъдем защитени от вредните химикали около нас. Тази стратегия показва нашата висока степен на ангажираност и решимост да защитим здравето на гражданите в целия ЕС.“

Контекст

През 2018 г. Европа бе вторият по големина производител на химикали в света с 16,9 % дял от продажбите. Химическото производство е четвъртият по големина промишлен сектор в ЕС, осигуряващ пряка заетост на около 1,2 милиона души. 59 % от произведените химикали се доставят директно на други сектори, в това число здравеопазването, строителството, автомобилостроенето, електрониката и текстила. Очаква се до 2030 г. световното производство на химикали да се удвои, което ще увеличи още повече широката употреба на химикали, в това число в потребителските продукти.

ЕС разполага с всеобхватно законодателство в областта на химикалите, което изгради най-напредналата база от знания за химикалите в света, и създаде научни органи, които да извършват оценки на рисковете и опасностите от химикалите. ЕС успя също така да намали рисковете за хората и околната среда от определени опасни химикали като канцерогените.

Въпреки това политиката на ЕС в областта на химикалите трябва да бъде допълнително укрепена, за да се вземат предвид най-новите научни познания и опасенията на гражданите. Много химикали могат да навредят на околната среда и човешкото здраве, включително на бъдещите поколения. Те могат да нарушат екосистемите и да отслабят устойчивостта на хората и способността им да реагират на ваксини. Изследванията на човешкия биомониторинг в ЕС сочат нарастващ брой различни опасни химикали в човешката кръв и телесната тъкан, включително някои пестициди, биоциди, фармацевтични продукти, тежки метали, пластификатори и забавители на горенето. Комбинираната пренатална експозиция на различни химикали доведе до намаляване на растежа на плода и до по-ниска раждаемост.